

УДК 657.37

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ: ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ПІДХОДІВ

АЛЛА ОЗЕРАН,

канд. екон. наук, доцент,
докторант кафедри обліку
підприємницької діяльності
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

Прибуток – це думка. Гроші – це факт.
Невідомий автор

У статті зосереджено увагу на концептуальних підходах трансформації звіту про фінансові результати у звіт про рух грошових коштів підприємства. Розглянуто вплив різних видів класифікації грошових потоків на результати чистого руху коштів у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Ключові слова: відсотки та дивіденди отримані, відсотки та дивіденди сплачені, звіт про рух грошових коштів, звіт про фінансові результати (прибутки та збитки), операційна діяльність, інвестиційна діяльність, фінансова діяльність.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Звіт про рух грошових коштів як частина повного комплексу фінансової звітності більшості підприємств є потужним інформаційним ресурсом у сучасній економіці. Однак дані про чистий рух коштів та їх еквівалентів за звітний період самі по собі є малоінформативними. Для аналізу грошових потоків важливе значення має інформація про рух грошових коштів саме за видами діяльності – операційною, інвестиційною та фінансовою.

У практиці українських підприємств часто виникають питання щодо віднесення окремих статей, зокрема відсотків сплачених, до операційної чи фінансової діяльності, оскільки П(С)БО 4 «Звіт про рух грошових коштів», який регламентує структуру та формат звіту, після внесення змін у 2010 р. не дає прямої вказівки.

Проблема поглиблюється при трансформації звітності українських підприємств, складеної відповідно до П(С)БО, у звітність за МСФЗ, оскільки МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» містить альтернативні підходи до класифікації окремих статей. Зокрема, відсотки та дивіденди отримані за МСБО 7 можуть бути класифіковані як операційна діяльність незважаючи на їх тісні зв'язок з інвестиційною діяльністю, відсотки та дивіденди сплачені також можуть бути віднесені до операційної діяльності, хоча за

економічною сутністю пов'язані з фінансовою. Відповідно до національних П(С)БО реалізацію необоротних активів у звіті про фінансові результати відносять до операційної діяльності, а у звіті про рух грошових коштів – до інвестиційної.

Подібні відмінності у класифікації призводять до різних значень чистого руху коштів у результаті зазначених видів діяльності, що може впливати на думку користувачів звітності про активність підприємства та прийняття ними необґрунтованих рішень.

Аналіз досліджень і публікацій. Звіту про рух грошових коштів присвячено багато публікацій у науково-практичній та методичній літературі. Однак роботи вітчизняних авторів переважно спрямовані на дослідження терміна «грошовий потік» [1–5], порядку складання звіту [6–9], типізації помилок при його формуванні [10] та методики аналізу підприємства на основі інформації про рух грошових коштів [11]. Разом із тим поза увагою залишилися питання, пов'язані із розглядом концептуальних підходів до методики формування звіту та до класифікації грошових потоків, які є основою його складання.

Мета дослідження – узагальнення існуючих підходів до методики формування звіту про рух грошових коштів та викладення принципів, якими слід керуватися при виникненні суперечностей під час реалізації П(С)БО 4 [12] та МСБО 7 [13].

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Для усвідомлення концепції побудови звіту про рух грошових коштів насамперед слід мати чітке уявлення про види діяльності, які становлять структуру звіту. Найважливішим є розділ I звіту «Рух коштів у результаті операційної діяльності», але економічний зміст операційної діяльності залишається досі дискусійним. З огляду на те, що це поняття запозичене з англійських джерел і введено у вітчизняну термінологію бухгалтерського обліку порівняно недавно, його тлумачення ще більше ускладнюється через некоректність перекладу. В економічній літературі та регулюючих документах можна зустріти кілька тлумачень операційної діяльності:

➤ **операційна діяльність** включає в себе всі доходи від реалізації та витрати діяльності підприємства. Цей термін дуже широкий, він використовується для всіх видів діяльності, які пов'язані з формуванням прибутку [14];

➤ **операційна діяльність** – це доходи і витрати від операцій, які безпосередньо пов'язані з основною (профільною. – Авт.) діяльністю підприємства [15];

➤ **операційна діяльність** – це щоденна діяльність, яка забезпечує підприємству прибуток (збиток) і пов'язана з основною метою його створення [16];

➤ **операційна діяльність** – основна дохідотворююча діяльність суб'єкта господарювання, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною та фінансовою діяльністю [17, § 6];

➤ **операційна діяльність** включає в себе всі операції та події, які не відносять до інвестиційної та фінансової діяльності. Операційна діяльність зазвичай пов'язана з виробництвом та реалізацією продукції, товарів та наданням послуг. Грошові потоки від операційної діяльності є результатами операцій та подій, які входять у розрахунок чистого доходу [13, § 21];

➤ **операційна діяльність** – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю [12, п. 4].

Положення по бухгалтерському обліку (ПБО) РФ 23/11 словосполучення «*cash flows from operating activities*» перекладає як «грошові потоки від поточних операцій», під якими розуміє грошові потоки організації від операцій, пов'язаних із провадженням звичайної діяльності, що приносить виручку, та фор-

муванням прибутку (збитку) організації від реалізації [18].

Звернемо увагу, що ради з МСБО та ГААП США, а також Мінфін України роблять наголос на те, що операційна діяльність відрізняється від інвестиційної та фінансової. Крім того, наведені визначення підкреслюють зв'язок грошових потоків від операційної діяльності із розрахунком прибутку. Отже, Я. Альвер доходить висновку, що операційна діяльність є «основною дохідорієнтованою діяльністю підприємства, яка в кінцевому підсумку приводить до формування прибутку. Але виникає питання: якого прибутку?» [19, р. 42].

Формат звіту про фінансові результати відповідно як до П(С)БО 3 [20], так і до МСБО 1 [21] складається з операційної та неопераційної частин. У загальному вигляді операційна частина включає доходи і витрати від основної діяльності: дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), собівартість реалізованої продукції, адміністративні та збутові витрати, доходи і витрати від іншої операційної діяльності. Доходи і витрати від участі в капіталі, доходи та витрати за відсотками у звіті про фінансові результати наводяться в неопераційній частині як доходи і витрати діяльності, що не пов'язана з основною метою створення підприємства.

Отже, відповідно до звіту про фінансові результати **операційна діяльність пов'язана з операціями і подіями, що включаються до розрахунку операційного прибутку.**

В основу структури звіту про рух грошових коштів також покладено класифікацію всієї діяльності підприємства на операційну та неопераційну з поділом останньої на інвестиційну і фінансову. Інтерпретація звіту про рух грошових коштів полягає у з'ясуванні двох співвідношень між:

- прибутком (чистим або операційним) та рухом грошових коштів від операційної діяльності;
- чистим рухом коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Міжнародна практика операційну діяльність у звіті про рух грошових коштів розглядає як надходження та вибуття грошових коштів, пов'язаних з операціями та подіями, які впливають на розрахунок:

- 1) чистого прибутку;
- 2) операційного прибутку.

Відповідно залежно від вибору чистий рух коштів від операційної діяльності має відображувати різницю між:

1) чистим прибутком та чистим рухом коштів від операційної діяльності;

2) операційним прибутком та чистим рухом коштів від операційної діяльності.

В основу цих двох варіантів покладено різні концептуальні підходи до складання звіту про рух грошових коштів: на основі чистого прибутку та на основі операційного прибутку.

Суть трансформації звіту про фінансові результати (прибутки і збитки) в розділ «Чистий рух коштів від операційної діяльності» звіту про рух грошових коштів полягає в узгодженні чистого прибутку (збитку), розрахованого за методом нарахування у звіті про фінансові результати (прибутки та збитки), з прибутком (збитком), розрахованим за касовим методом. Процес трансформації полягає у класифікації основних компонентів першого у знаходження та виплати грошових коштів за кожним із цих компонентів. Це чітко видно, якщо при складанні звіту про рух грошових коштів використовують прямий або так званий напівпрямий метод.

При використанні непрямого методу узгодження чистого прибутку з рухом грошових коштів від операційної діяльності дещо вводять в оману через те, що операційна діяльність у двох звітах розглядається по-різному, а отже, зміст операційних розділів у звітах про фінансові результати та рух грошових коштів відрізняються. Найдискусійнішими питаннями

при цьому залишаються підходи до відображення у звіті про рух грошових коштів відсотків і дивідендів отриманих, а також відсотків і дивідендів сплачених.

Відсотки сплачені можна розглядати як:

➤ рух коштів від операційної діяльності (оскільки вони впливають на визначення чистого прибутку);

➤ рух коштів від фінансової діяльності (оскільки вони є витратами на залучення фінансових ресурсів).

Дивіденди сплачені можуть бути класифіковані як:

➤ рух коштів від операційної діяльності (для того, щоб показати користувачам, що підприємство здатне виплачувати дивіденди коштами, отриманими у результаті операційної діяльності);

➤ рух коштів від фінансової діяльності (оскільки вони є витратами на залучення фінансових ресурсів).

Дивіденди та відсотки одержані можна розглядати як:

➤ рух коштів від операційної діяльності (тому що вони впливають на визначення чистого прибутку);

➤ рух коштів від інвестиційної діяльності (оскільки вони являють собою доходи від інвестицій).

Наведені дискусійні питання класифікації вказують на те, що термінологія, що використовується у звіті про рух грошових коштів, не повністю відповідає тій термінології, яка була раніше розроблена для звіту про фінансові результати. Якщо у Великій Британії цю проблему вирішують додаванням четвертої категорії руху грошових потоків: «Повернення від інвестицій та обслуговування кредитів» [19, р. 44], то позиції інших країн дещо відрізняються (табл. 1).

Таблиця 1

ПІДХОДИ ДО ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДСОТКІВ І ДИВІДЕНДІВ ОТРИМАНИХ І СПЛАЧЕНИХ У ЗВІТІ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

Статті	США (ПБО 95)	Нова Зеландія	Південна Африка	МСБО 7	Росія (ПБО 23/11)	Україна (П(С)БО 4)
Відсотки сплачені	Операційна діяльність	Фінансова діяльність	Операційна діяльність	Операційна або фінансова діяльність	Операційна діяльність	Операційна або фінансова діяльність
Відсотки отримані	Операційна діяльність	Інвестиційна діяльність	Операційна діяльність	Операційна або інвестиційна діяльність	Інвестиційна діяльність	Інвестиційна діяльність
Дивіденди сплачені	Фінансова діяльність	Фінансова діяльність	Операційна діяльність	Фінансова або операційна діяльність	Фінансова діяльність	Фінансова діяльність
Дивіденди отримані	Операційна діяльність	Інвестиційна діяльність	Операційна діяльність	Операційна або інвестиційна діяльність	Інвестиційна діяльність	Інвестиційна діяльність

Так, згідно з ПБО США 95 «Звіт про рух грошових коштів» отримані відсотки і дивіденди та сплачені відсотки відносять до операційної діяльності, тоді як дивіденди виплачені класифікують як рух

коштів від фінансової діяльності. Така позиція щодо сплачених дивідендів зумовлена тим, що вони не відображуються у звіті про фінансові результати (прибутки і збитки) на відміну від доходів і відсотків

отриманих, які розглядаються як доходи, та відсотків сплачених, які визначаються як витрати. Такий підхід спрощує узгодження грошових потоків від операційної діяльності з чистим прибутком. Водночас він виокремлює доходи від інвестицій та процентні платежі від джерел цих видів діяльності, наприклад купівлі-продажу інвестицій, які розкриваються в розділі «Рух коштів від інвестиційної діяльності», тощо. Тому відображення дивідендів і відсотків отриманих, а також відсотків сплачених у звіті про рух грошових коштів не збігається з уявою про них у звіті про фінансові результати (прибутки і збитки).

Деякі фахівці FASB (Financial Accounting Standard Board – Рада зі стандартів бухгалтерського обліку) США вважають, що такий підхід до відображення дивідендів та відсотків є непослідовним і не підтримали його. ПБО США 95 підтверджує, що процес розробки стандартів являє собою «балансування» думок різних користувачів та укладачів із урахуванням вартості прийнятого рішення з отриманими вигодами від його реалізації. Троє із семи членів Ради зі стандартів бухгалтерського обліку (FASB) не дали згоди на таку редакцію ПБО США 95. Вони вважали, що відсотки сплачені мають бути класифіковані як виплати грошових коштів у результаті фінансової діяльності, а також наполягали на класифікації відсотків і дивідендів одержаних як надходження грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності.

У Південній Африці відсотки та дивіденди отримані так само, як і сплачені, розглядають як операційні грошові потоки. Тому розділ «Рух коштів у результаті операційної діяльності» включає статтю (дивіденди виплачені), яка не має впливу на розрахунок чистого прибутку.

Стандарти Нової Зеландії класифікують відсотки та дивіденди сплачені як вибуття коштів у результаті фінансової діяльності, а відсотки та дивіденди отримані – як грошові надходження від інвестиційної діяльності, що узгоджується з уявленням про них у звіті про прибутки та збитки. Проте слід підкреслити, що в такому разі чистий рух коштів у результаті операційної діяльності не можна розглядати як еквівалент чистого прибутку, розрахованого за касовим методом.

Положення бухгалтерського обліку Росії та України передбачають при складанні звіту про рух грошових коштів використання одночасно двох підхо-

дів, тобто відсотки сплачені, які впливають на величину чистого прибутку (збитку), відносять до операційної діяльності (в Україні їх можна віднести також до фінансової), відсотки та дивіденди отримані та дивіденди сплачені відображують у тому розділі звіту, який відповідає економічній сутності цих статей.

МСФЗ не наполягають на використанні жодного з підходів – за логікою МСБО 7 укладачі звіту повинні самі обрати варіант віднесення операцій до того чи іншого виду діяльності.

Отже, узагальнюючи викладене вище, можна дійти висновку, що **відсотки і дивіденди можуть бути відображені у звіті про рух грошових коштів виходячи із:**

- 1) сутності операцій;
- 2) впливу на прибуток (чистий чи операційний).

Інформації про зміни коштів та їх еквівалентів за звітний період може бути недостатньо для прийняття рішень користувачами, оскільки підприємство може продати активи або залучити додаткові кошти з метою поліпшення стану грошових коштів на кінець періоду (так званий *window-dressing* – вуалювання звітності). Більш корисним є дослідження тенденцій елементів руху коштів і співвідношення між ними. Завдяки аналізу грошових потоків, зокрема руху коштів у результаті операційної діяльності, інвестори можуть уникнути неефективних інвестицій. При цьому до уваги потрібно приймати різні комбінації для класифікації відсотків і дивідендів отриманих, відсотків і дивідендів сплачених, а також вплив цих класифікацій на показники руху грошових коштів.

Нагадаємо, що для визначення чистого руху коштів у результаті операційної діяльності використовують або **прямий метод** (валовий метод, метод звіту про прибутки і збитки, метод надходжень та виплат тощо), або **непрямий метод** (метод чистого прибутку, метод узгодження). Крім того, МСБО 7 пропонує альтернативний варіант визначення чистого руху коштів від операційної діяльності. Це так званий **модифікований непрямий** або **напівпрямий метод**, згідно з яким складання звіту починається не з чистого прибутку, а з наведення «чистої» реалізації, розрахованої за касовим методом. Надалі у звіті наводять інші надходження та виплати, отримані внаслідок коригування відповідних статей звіту про прибутки та збитки. Це означає, що звіт про рух грошових коштів, складений за напівпрямим методом, є по суті звітом про прибутки та збитки, скла-

деним за касовим методом. Оскільки напівпрямий метод тісно пов'язаний із звітом про прибутки та збитки, а також із звітом про фінансовий стан (балансом), він є досить зручним для аналізу. Саме його будемо використовувати у прикладах, які ілюструють вплив відмінностей у класифікації статей грошових потоків у результаті різних видів діяльності. Вихідні дані для всіх прикладів однакові та наведені у тис. грн.

Приклад 1 (табл. 2) – розглянуто підхід чистого прибутку. Грошові потоки класифікуються відповідно до ГААП США (ПБО США 95).

Таблиця 2

**ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ, СКЛАДЕНИЙ
ВІДПОВІДНО ДО ПБО США 95
(підхід чистого прибутку)**

Рух коштів у результаті операційної діяльності	Сума, тис. грн
Надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) покупцям і замовникам	311 494
Витрачання коштів на оплату постачальникам за товари (роботи, послуги)	(183 700)
<i>Валовий прибуток за касовим методом</i>	<i>127 794</i>
Інші надходження від операційної діяльності	11 150
Витрачання коштів на операційні витрати	(92 096)
<i>Операційний прибуток за касовим методом</i>	<i>46 848</i>
Відсотки отримані	18 300
Відсотки сплачені	(44 808)
Дивіденди отримані	23 506
Витрачання коштів на сплату податку на прибуток	(2 775)
<i>Чистий рух коштів у результаті операційної діяльності (чистий прибуток за касовим методом)</i>	<i>41 071</i>
Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності	
Реалізація необоротних активів	192
Придбання необоротних активів	(28 994)
<i>Чистий рух коштів у результаті інвестиційної діяльності</i>	<i>(28 802)</i>
Рух коштів у результаті фінансової діяльності	
Отримані позики	393 079
Погашення позик	(362 877)
Відсотки сплачені	(44 808)
Сплачені дивіденди	(7 440)
<i>Чистий рух коштів у результаті фінансової діяльності</i>	<i>22 762</i>
<i>Чистий рух коштів за звітний період</i>	<i>35 031</i>
<i>Залишок коштів на початок року</i>	<i>7 323</i>
<i>Залишок коштів на кінець року</i>	<i>42 354</i>

Зазначимо, що в разі складання звіту непрямим методом, починати потрібно з показника *чистого прибутку*. Отже, класифікація ґрунтуватиметься на підході на основі чистого прибутку.

Приклад 2 (табл. 3) – розглянуто вплив на чистий рух коштів у результаті операційної діяльності класифікації грошових потоків за стандартами Нової Зеландії.

Таблиця 3

**ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ, СКЛАДЕНИЙ
ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТІВ НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ
(підхід операційного прибутку)**

Рух коштів у результаті операційної діяльності	Сума, тис. грн
Надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) покупцям і замовникам	311 494
Витрачання коштів на оплату постачальникам за товари (роботи, послуги)	(183 700)
<i>Валовий прибуток за касовим методом</i>	<i>127 794</i>
Інші надходження від операційної діяльності	11 150
Витрачання коштів на операційні витрати	(92 096)
<i>Операційний прибуток за касовим методом</i>	<i>46 848</i>
Витрачання коштів на сплату податку на прибуток	(2 775)
<i>Чистий рух коштів у результаті операційної діяльності</i>	<i>44 073</i>
Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності	
Реалізація необоротних активів	192
Придбання необоротних активів	(28 994)
Відсотки отримані	18 300
Дивіденди отримані	23 506
<i>Чистий рух коштів у результаті інвестиційної діяльності</i>	<i>13 004</i>
Рух коштів у результаті фінансової діяльності	
Отримані позики	393 079
Погашення позик	(362 877)
Відсотки сплачені	(44 808)
Сплачені дивіденди	(7 440)
<i>Чистий рух коштів у результаті фінансової діяльності</i>	<i>(22 046)</i>
<i>Чистий рух коштів за звітний період</i>	<i>35 031</i>
<i>Залишок коштів на початок року</i>	<i>7 323</i>
<i>Залишок коштів на кінець року</i>	<i>42 354</i>

Зазначимо, що в разі складання звіту непрямим методом потрібно починати з показника *операційного прибутку*. Класифікація буде ґрунтуватися на підході на основі операційного прибутку.

Приклад 3 (табл. 4) – розглянуто варіант класифікації грошових потоків, який застосовують у Південній Африці. Він збігається з альтернативними варіантами класифікації, передбаченими МСБО 7, тобто відсотки і дивіденди отримані та відсотки і дивіденди сплачені наводять у складі операційної діяльності.

Таблиця 4

**ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ, СКЛАДЕНИЙ
ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТІВ ПІВДЕННОЇ АФРИКИ
(підхід чистого прибутку)**

Рух коштів у результаті операційної діяльності	Сума, тис. грн
Надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) покупцям і замовникам	311 494
Витрачання коштів на оплату постачальникам за товари (роботи, послуги)	(183 700)
<i>Валовий прибуток за касовим методом</i>	<i>127 794</i>
Інші надходження від операційної діяльності	11 150
Витрачання коштів на операційні витрати	(92 096)
<i>Операційний прибуток за касовим методом</i>	<i>46 848</i>
Відсотки отримані	18 300
Відсотки сплачені	(44 808)
Дивіденди отримані	23 506
Витрачання коштів на сплату податку на прибуток	(2 775)
<i>Чистий прибуток за касовим методом</i>	<i>41 071</i>
Сплачені дивіденди	(7 440)
Чистий рух коштів у результаті операційної діяльності	33 631
Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності	
Реалізація необоротних активів	192
Придбання необоротних активів	(28 994)
<i>Чистий рух коштів у результаті інвестиційної діяльності</i>	<i>(28 802)</i>
Рух коштів у результаті фінансової діяльності	
Отримані позики	393 079
Погашення позик	(362 877)
<i>Чистий рух коштів у результаті фінансової діяльності</i>	<i>30 202</i>
<i>Чистий рух коштів за звітний період</i>	<i>35 031</i>
<i>Залишок коштів на початок року</i>	<i>7 323</i>
<i>Залишок коштів на кінець року</i>	<i>42 354</i>

Зазначимо, що в разі складання звіту непрямим методом слід починати з показника *чистого прибутку*. Отже, ця класифікація ґрунтується на підході на основі чистого прибутку.

Приклад 4 (табл. 5) – відображено підхід, передбачений П(С)БО 4 «Звіт про рух грошових коштів». Як зазначалося, нова редакція П(С)БО 4 не дає прямої вказівки щодо відображення відсотків сплачених. Втім за попередньою редакцією П(С)БО відсотки сплачені наводилися у розділі «Рух коштів у результаті операційної діяльності», тому укладачі звіту підсвідомо обирають саме такий підхід до відображення цієї статті.

Таблиця 5

**ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ,
СКЛАДЕНИЙ ВІДПОВІДНО ДО П(С)БО 4**

Рух коштів у результаті операційної діяльності	Сума, тис. грн
Надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) покупцям і замовникам	311 494
Витрачання коштів на оплату постачальникам за товари (роботи, послуги)	(183 700)
<i>Валовий прибуток за касовим методом</i>	<i>127 794</i>
Інші надходження від операційної діяльності	11 150
Витрачання коштів на операційні витрати	(92 096)
<i>Операційний прибуток за касовим методом</i>	<i>46 848</i>
Відсотки сплачені	(44 808)
Витрачання коштів на сплату податку на прибуток	(2 775)
<i>Чистий рух коштів у результаті операційної діяльності</i>	<i>(735)</i>
Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності	
Реалізація необоротних активів	192
Придбання необоротних активів	(28 994)
Відсотки отримані	18 300
Дивіденди отримані	23 506
<i>Чистий рух коштів у результаті інвестиційної діяльності</i>	<i>13 004</i>
Рух коштів у результаті фінансової діяльності	
Отримані позики	393 079
Погашення позик	(362 877)
Сплачені дивіденди	(7 440)
<i>Чистий рух коштів у результаті фінансової діяльності</i>	<i>22 762</i>
<i>Чистий рух коштів за звітний період</i>	<i>35 031</i>
<i>Залишок коштів на початок року</i>	<i>7 323</i>
<i>Залишок коштів на кінець року</i>	<i>42 354</i>

Наведення дискусійних статей саме таким методом у разі складання звіту непрямим методом передбачає коригування показника *операційного прибутку*. Однак відповідно до попередньої редакції П(С)БО 4 коригуванню підлягав показник фінансового результату (прибутку, збитку) від звичайної діяльності до оподаткування.

Відмінності у загальній сумі чистого руху коштів у результаті окремих видів діяльності при застосу-

ванні різних підходів до класифікації відсотків і дивідендів, отриманих і сплачених, наведено у табл. 6.

Таблиця 6

ВПЛИВ НА ЗНАЧЕННЯ ЧИСТОГО РУХУ КОШТІВ У РЕЗУЛЬТАТІ ОКРЕМИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ РІЗНИХ ПІДХОДІВ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ СТАТЕЙ

Приклад	Чистий рух коштів у результаті операційної діяльності	Чистий рух коштів у результаті інвестиційної діяльності	Чистий рух коштів у результаті фінансової діяльності	Чистий рух коштів за звітний період
1	41 071	(28 802)	22 762	35 031
2	44 073	13 004	(22 046)	35 031
3	33 631	(28 802)	30 202	35 031
4	(735)	13 004	22 762	35 031

Дані табл. 6 свідчать, що залежно від класифікації грошових потоків чистий рух коштів від операційної діяльності варіюється від додатної величини 44 073 тис. грн до від'ємної 735 тис. грн, чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності – від додатної величини 13 004 тис. грн до від'ємної 28 802 тис. грн, а чистий рух коштів від фінансової діяльності – від додатної величини 30 202 тис. грн до від'ємної 22 046 тис. грн. Водночас валовий прибуток, операційний прибуток та чистий прибу-

ток, розраховані за касовим методом, залишаються незмінними (127 794 тис. грн, 46 848 та 41 071 тис. грн відповідно).

Отже, порівняння показників звіту про прибутки і збитки, розрахованих за методом нарахування, та аналогічних показників звіту про рух грошових коштів, розрахованих за касовим методом, дасть змогу зрозуміти якісну природу заробленого прибутку та розрахувати різні коефіцієнти ділової активності підприємства.

ВИСНОВКИ

У звіті про рух грошових коштів наведено інформацію про грошові потоки підприємства у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Класифікація грошових потоків дає змогу користувачам оцінити вплив кожного конкретного виду діяльності на фінансовий стан підприємства і величину його грошових коштів та еквівалентів. Цю інформацію також можна використовувати для встановлення взаємозв'язку між видами діяльності підприємства. Однак, як свідчить аналіз МСБО 7, правила класифікації грошових потоків є досить довільними. Вимогою МСБО 7 є лише послідовне дотримання прийнятої підприємством класифікації.

На нашу думку, класифікація та відображення статей у звіті про рух грошових коштів мають збігатися з їх класифікацією і відображенням у звіті про фінансові результати, тобто виходячи із економічного змісту операцій. Це узгоджується з теорією фінансового менеджменту, де відсотки сплачені розглядають як вибуття коштів у результаті фінансової діяльності.

Виплата відсотків і дивідендів є платежами постачальникам фінансових ресурсів: відсотки сплачують за використання позикового капіталу, тоді як дивіденди сплачують за використання власного капіталу. Узгодження в такий спосіб операційного прибутку з рухом грошових коштів у результаті операційної діяльності забезпечить зв'язок між операційними розділами двох фінансових звітів.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. **Вареник В.М.** Визначення дефініції «грошові потоки» / В.М. Вареник // Європейський вектор економічного розвитку. – 2011. – № 1 (10) – С. 30–36.

2. **Загородній А.Г.** Фінансовий словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – 3-тє вид., випр. та доп. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2000. – 587 с.

3. **Лігоненко Л.О.** Управління грошовими потоками: [навч. посібник] / Л.О. Лігоненко, Г.В. Ситник. – К.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2005. – 255 с.
4. **Фінансовий менеджмент:** [підручник] / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2005. – 535 с.
5. **Туржанський В.А.** Грошові кошти та грошові потоки як об'єкт бухгалтерського обліку / В.А. Туржанський // Сталий розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2010. – № 1 – С. 113–118.
6. **Голов С.** Звіт про рух грошових коштів / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2000. – № 2. – С. 27–36.
7. **Голов С.** Звіт про рух грошових коштів / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2000. – № 4. – С. 3–15.
8. **Яцишин Н.** Особливості формування звітів про рух грошових коштів, про власний капітал і розкриття інформації у примітках / Н. Яцишин // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 12. – С. 3–11.
9. **Войтенко Т.** Звіт про рух грошових коштів: складаємо прямим методом / Т. Войтенко // Податки та бухгалтерський облік. – 2011. – № 7 (1400). – С. 40–46.
10. **Корягін М.** Взаємозв'язок звіту про рух грошових коштів з іншими формами звітності та типологія помилок при його складанні / М. Корягін, О. Височан // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – № 2. – С. 31–37.
11. **Івахів Ю.** Аналітичні показники рентабельності: сутність і методика розрахунку / Ю. Івахів // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 11. – С. 29–37.
12. **Положення** (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів», затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. № 87 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
13. **International** accountant standard 7 «Statement of Cash Flows» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/2012/ias7.pdf>
14. <http://www.finance-lib.com/financial-term-operating-activities.html>
15. http://www.investorwords.com/12628/operating_activities.html
16. <http://simplestudies.com/what-are-operating-activities-in-accounting.html>
17. **FASB.** 1987. The Statement of Cash Flows. Statement of Financial Accounting Standards. – No. 95 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fasb.org>
18. **Положение** по бухгалтерскому учету «Отчет о движении денежных средств» (ПБУ 23/11), утв. приказом Министерства финансов РФ от 02.02.2011 г. № 11н [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://base.consultant.ru/cons>
19. **Alver Jaan.** Preparation and Analysis of Cash Flow Statements: The Net Profit Approach and Operating Profit Approach / Jaan Alver // TUTWPE. – 2005. – No 127. – P. 39–52 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://deephought.ttu.ee/majandus/tekstid/TUTWPE_05_127.pdf
20. **Положення** (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати», затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
21. **IAS 1** Presentation of Financial Statements [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/2012/ias1.pdf>

В статтю сфокусовано увагу на концептуальних підходах трансформації звіту про фінансові результати (прибылях и убытках) в звіт про рух грошових коштів підприємства. Розглядається вплив різних видів класифікації грошових потоків на результати чистого руху грошових коштів в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Ключевые слова: *інвестиційна діяльність, операційна діяльність, звіт про рух грошових коштів, звіт про фінансові результати (прибылях и убытках), проценти и дивиденды полученные, проценти и дивиденды выплаченные, фінансова діяльність.*

Article focuses on conceptual approaches transform the income statement (profit and loss) in the statement of cash flows of the enterprise. The influence of different types of classification of cash flows results net cash flows from operating, investing and financing activities is discussed.

Key words: *interest and dividends received, interest and dividends paid, investment activities, operating activity (operations), statement of cash flows, statement of financial performance (profit and loss), financial activity.*